

Directors, actors i autors del teatre català actual no estalvien elogis per a Ricard Salvat, però tenen opinions diverses sobre la seva marginació els darrers anys

La professió s'agenolla

B. Salvà / V. Mascaró / T.B.
BARCELONA

Referència absoluta, pilar fonamental, personalitat polièdrica, home d'alta cultura, un professor enorme, la persona que feia viatjar el teatre català quan gairebé no existia... Amb aquestes paraules plenes d'admiració va ser definit ahir Ricard Salvat per alguns dels personatges més importants de l'escena teatral catalana contemporània. També s'hi van referir com l'home "que va obrir una porta que mai més es tornaria a tancar", "a través del qual hem tingut el luxe de ser un país amb capacitat de reflexió i categoria artística en el camp teatral". Igualment van destacar la seva faceta de teòric del teatre i professor que va marcar moltes generacions d'alumnes, i el van definir com un personatge clau per donar entrada a les tendències del teatre europeu a Catalunya, particularment l'alemany.

Les opinions sobre la seva escassa presència als escenaris durant els darrers anys són més variades. Hi ha qui creu que va ser arraconat, qui el posa com a exemple de l'Alzheimer nacional que patim i qui en busca l'explicació en el seu caràcter polèmic. Però d'altres pensen que és el moment de recordar el que va fer, més que el que va deixar de fer; hi ha qui considera que en aquest país no s'arracona ningú, o qui opina que simplement va seguir el seu propi camí en el món del teatre, més centrat en els estudis teòrics i la docència. ■

Lluís Pasqual
Director

"Quan començava a fer teatre, el seu nom era una referència absoluta per a tothom, gairebé es va identificar amb el teatre català durant molt de temps. No crec que se l'hagi marginat, la seva vida va ser plena de teatre".

Rosa Novell
Actriu

"És un referent importantíssim. En un moment determinat i aduers, va donar un impuls molt important al teatre català, li va donar entitat, i tota la vida l'hi agraiem. Fixem-nos en el que va fer i no en el que va deixar de fer".

Hermann Bonnín
Director

"Per ell hem tingut el luxe de ser un país amb capacitat de reflexió

i categoria artística. Ha estat el fil que ha connectat els millors moments del teatre del segle XX".

Josep A. Codina
Professor i director

"Ha mort un amic. Havíem tingut diferències però últimament estàvem molt units. Vaig ser alumne seu i recordo que ens feia reunir a can Jordi Carbonell a fer crítiques de teatre per a *Serra d'Or*! No sé si li reconeixeran els mèrits, som un país de desmemoriats".

Miquel Periel
Actor i director a Dagoll Dagom

"Va ser el meu primer mestre a l'Escola de l'Orfeó de Sants, que dirigia amb el mateix professorat de la Cúpula. Allà ens vam conèixer amb l'Anna Rosa Cisqueu. És part de la llavor de Dagoll Dagom, és el nostre punt de referència".

Josep M. Benet i Jornet
Dramaturg

"L'Escola Adrià Gual va ser una bomba, un espai de llibertat en l'època fosca del franquisme. Va aglutinar al seu voltant tota la gent que desitjava un canvi i va arribar a ser la persona més ad-

mirada per la gent seriosa d'aquesta ciutat i de l'Estat. Tenia un caràcter polèmic, però cal recordar-lo com l'home que va obrir una porta que mai més es tornaria a tancar".

Jaume Cabré
Escriptor

"Va ser un pilar fonamental per al teatre català, tot i que de manera estranya durant els últims anys va estar molt arraconat, quan als anys 50, 60 i 70 va ser la principal font d'inspiració, no només per al món del teatre, sinó de tota la cultura catalana.

Marta Pesarrodonà
Poeta i traductora

"Ho representa tot per al teatre català; ja el feia viatjar pel món quan encara no existia! No m'explico per què durant tots aquests anys no ha dirigit res al Nacional".

Àlex Rigola
Director

"Va introduir a casa nostra les tendències del teatre alemany dels 60 i 70, i va ser un dels grans teòrics a Catalunya i Espanya, ha deixat una gran empremta. No crec que se l'hagi arraconat. Som en un país on el teatre és molt viu, i es representen més unes propostes en funció de les tendències i la resposta del públic".

Joan Ollé
Director

"Va ser el primer a sortir a l'estranger i ens va portar notícies d'un teatre autèntic, i també va ser un enorme professor per a moltes generacions d'estudiants. Demostra la falta d'estima de Catalunya cap als seus creadors. Hi ha una necessitat molt antiga que es diu matar el pare, i també un problema d'Alzheimer nacional".

La Cúpula del Coliseum, niu del teatre actual

Salvat va fundar l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, un oasi en la grisor

Teresa Bruna
BARCELONA

"El teatre català és el que és perquè un dia va existir una escola dirigida per ell". Ho diu Enric Majó, alumne de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, que Ricard Salvat va fundar amb Maria Aurèlia Capmany l'any 1960 a la Cúpula del Coliseum: "Llavors no hi donàvem importància, tot era molt natural. Però l'escola i el que hi passava a dintre ens alleujava el compartir la vida amb la dic-

tadura. En un temps gris, amb censura arreu, amb un Institut del Teatre passat de moda, l'escola era una alenada d'aire fresc", confirma Carme Sansa, que hi va estudiar cap al 1962.

Ricard Salvat havia anat a Alemanya a alimentar-se de noves tècniques de teatre. En va tornar amb 25 anys: "Era jove, li bullien les idees, però tenia molt de rigor", diu Sansa. Enric Majó destaca les seves aportacions: "A part de la ruptura estètica que significava el seu teatre, tenia la voluntat de fer conèixer autors que dormien als calaixos. L'Espriu dramaturg neix a la Cúpula. *Ronda de mort a Sinera* i *Primera història d'Esther*

van sortir dels assajos que es feien dels seus poemes. L'escola estava oberta a totes les tendències. Bé, llavors n'hi dèiem *recherche*, estàvem afrancesats! Ens va obrir un forat per mirar el teatre que s'estava coent al món".

Per expandir les obres, l'escola va formar una companyia estable que representava a fora: "Eren temporades esplèndides. Ens descobria autors i redescobria els nostres. Ell ens va portar els primers Sartre, Brecht, Pirandello... I Ruyra, Guimerà. Fins i tot s'atrevia amb Brossa!", diu Sansa. Coincideixen que no es pot escriure una ratlla de la història del teatre sense esmentar-lo. "El país té un deute amb ell.

Montserrat Carulla en un assaig de 'Mort de dama' a la Cúpula, on també van treballar Carme Sansa i Enric Majó ■ BARCELÓ

El TNC no s'ha portat bé, ha estat una espineta que no s'ha gestionat bé. Els que hem crescut, rigut i plorat amb ell tenim un buit, que

alguns voldran tapar", diu Sansa. Majó afegeix: "Fora era una autoritat i aquí l'han tractat de marginal. Però la seva vitalitat podia amb tot".

Pere Planella va ser professor a la Cúpula: "Em va ajudar a obtenir una beca a Nancy per aprendre el sistema Grotowsky, una experiència innovadora a l'època. Al tornar vaig passar a formar part del seu professorat. Ha estat un mestre, sempre, i aquests últims quatre anys, un amic. Amb en Jordi Mesalles anàvem tots tres a fer el viacrucis per les institucions. Fèiem propostes del que havia de ser la política teatral d'aquest país. Les últimes reunions van tenir com a resultat un cop de porta. És inadmissible que tot un mestre amb la seva història no hagi pogut estrenar al TNC. Hi ha una certa ràbia al cos, sí". ■